Lietas Nr. A420142324
AA43-0137-26/18
ECLI:LV:ADAT:2026:0611.A420142324.9.S

Administratīvā apgabaltiesa

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2026.gada 11.jūnijā

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese referente Anita Šteinberga, tiesnese Līga Hāzenfuse un tiesnesis Valters Poķis,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona B/ un /Persona C/ pieteikumu par Siguldas novada pašvaldības Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisijas 2024.gada 8.marta lēmuma (sēdes protokols Nr.2; 1.§) atcelšanu, sakarā ar trešās personas /Nosaukums A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 11.februāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Trešā persona /Nosaukums A/ ar 2023.gada 17.jūlija iesniegumu vērsās Siguldas novada pašvaldībā (turpmāk – pašvaldība) par patvaļīgu būvniecību un iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu nekustamajā īpašumā /Adrese A/, kadastra Nr./numurs A/ (turpmāk arī – īpašums), patvaļīgi uzbūvētajai mototrases daļai.

Izskatot iesniegumu, ar pašvaldības būvvaldes 2023.gada 7.novembra lēmumu (prot. Nr.46; 1.13.§) (turpmāk – sākotnējais lēmums) īpašuma kopīpašniekiem pieteicējiem /Persona C/ un /Persona B/ uzlikts pienākums 120 kalendāra dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas atjaunot iepriekšējo stāvokli mototrasē nekustamā īpašumā daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā (turpmāk – objekts): mehanizēti vai ar roku darbu nolīdzināt grunti pēc apkārtējā reljefa un nolīdzinātajā teritorijā iesēt zālāju, zālāja sēklas šķirni un daudzumu nosakot pēc izvēles.

Izskatot pieteicēju apstrīdēšanas iesniegumu, ar pašvaldības domes Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisijas (turpmāk – atbildētāja) 2024.gada 8.marta lēmumu (prot. Nr.2; 1.§) (turpmāk – Lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts.

Lēmumā norādīts, ka fakts par to, ka strīdus objekti ir radušies cilvēka darbības, kura pakļaujas būvniecības tiesiskajam regulējumam, rezultātā, nodibināts ar Administratīvās rajona tiesas spriedumiem administratīvajās lietās Nr.A420325215 un Nr.A420356516. No lietas faktisko apstākļu kopuma izriet, ka strīdus objektu būvniecība notikusi bez attiecīgas būvniecības dokumentācijas, līdz ar to būvniecības ierosinātāju nav iespējams konstatēt. Saskaņā ar Būvniecības likuma 19.panta trešo daļu par patvaļīgas būvniecības seku novēršanu atbild

zemes gabala īpašnieks vai, ja tāda nav, – tiesiskais valdītājs. Iepriekšējā stāvokļa atjaunošanā īpaši jāņem vērā apstāklis, ka strīdus objekti atrodas ar teritorijas plānojumu noteiktā upes aizsargjoslā. Sākotnējā lēmumā iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas veids izvēlēts atbilstoši vides saglabāšanas principiem un uzskatāms par piemērotu leģitīmā mērķa sasniegšanai.

[2] Pieteicēji iesniedza pieteikumu tiesā par Lēmuma atcelšanu. Pieteikumā norādīti turpmāk minētie argumenti.

[2.1] Būvniecības likuma 18.panta piektās daļas 1.punktā paredzētās tiesiskās sekas – iepriekšējā stāvokļa atjaunošana – attiecināmas vienīgi uz normā tieši paredzētajiem gadījumiem.

[2.2] Atbilstoši būvvaldes 2020.gada 29.oktobrī sagatavotajam atzinumam par būves ekspluatācijas pārbaudi Nr.BIS-BV-15.1-2020-781 ir konstatēti citstarp četri nelieli vēsturiski pauguri, kas apauguši ar zemsedzi un iekļaujas dabas ainavā un par kuru izcelsmi nav konkrētu datu, taču to esamība attēlota jau 2014.gada 14.maija topogrāfiskās uzmērīšanas plānā MDC 8064 TP 033850. Lēmumā iztrūkst būtiska argumentācija, jo nav sniegta nekāda motivēta atbilde par vēsturiski konstatētajiem pauguriem.

[2.3] Saskatāms samērīguma principa pārkāpums, jo četri nelielie vēsturiskie pauguri ir apauguši ar zemsedzi un iekļaujas dabas ainavā, līdz ar to nav saprotams, kādēļ būtu nepieciešams mehanizēti vai ar roku darbu nolīdzināt grunti pēc apkārtējā reljefa. Nav saprotams, kādu labumu iegūs sabiedrība, ja šobrīd mehanizēti vai ar roku darbu tiks nolīdzināta grunts, kas pēc būtības izbojās iekļaušanos dabas ainavā. Iestāde attiekusies no samērīguma principa ievērošanas, ignorējot tiesību normas.

[2.4] Inčukalna novada pašvaldības 2016.gada 10.marta vēstulē secināts, ka Inčupītes aizsargjoslas platuma noteikšanā ir radusies tehniskā neprecizitāte, kā rezultātā apbūves noteikumos Inčupītes aizsargjoslas platums ir noteikts 50 m, lai gan tas būtu piemērojams 10 m platumā. Jau šobrīd tiek uzsākta jauna teritorijas plāna izstrāde, ar kuru tiks likvidēta tehniskā neprecizitāte un labots aizsargjoslas platums.

[3] Atbildētāja pieteikumu uzskata par nepamatotu, atsaucoties uz Lēmumā ietvertajiem argumentiem.

[4] Trešā persona pieteikumu uzskata par nepamatotu, paskaidrojot turpmāk minēto.

[4.1] Pieteicēji nav pilnībā izpildījuši ar pašvaldības iepriekšējo lēmumu uzlikto pienākumu atjaunot iepriekšējo stāvokli mototrases daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā. Trešā persona, iegūstot jaunus pierādījumus par četru strīdus uzbērumu mākslīgo izcelsmi un atrašanos aizsargjoslā, lūdza pašvaldību nodrošināt šā pienākuma pilnīgu izpildi. Atbildētāja, pieņemot Lēmumu, rīkojās atbilstoši Būvniecības likumam un iepriekšējos tiesas nolēmumos pašvaldībai noteiktajam pienākumam nodrošināt patvaļīgās būvniecības seku novēršanu īpašumā.

[4.2] Lietā nav pamata piemērot Būvniecības likuma 19.panta trešās daļas trešo teikumu par būvdarbiem, kas veikti neatbilstoši būvprojektam. Mototrases būvniecībai savulaik izdotā būvatļauja tika atcelta tās prettiesiskuma dēļ, tādēļ nav pamata uzskatīt, ka lietā būtu runa par atkāpēm no spēkā esošas būvatļaujas vai būvprojekta.

[4.3] Mototrases būvniecību Inčupītes aizsargjoslā nepieļauj Aizsargjoslu likuma 37.panta pirmās daļas 7.punkts. Tādēļ tiesiski nav iespējama situācija, kurā pašvaldības būvvalde šādai būvniecībai varētu saskaņot būvprojektu vai izdot būvatļauju. Par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu atbild pieteicēji kā īpašuma kopīpašnieki.

[4.4] Mototrases kā patvaļīgas būves statuss jau ir konstatēts vairākos spēkā stājušos tiesu nolēmumos. Tāpēc pieteicējiem šajā lietā vairs nav pamata apšaubīt, ka mototrase ir patvaļīga būvniecība un ka attiecībā uz to piemērojami Būvniecības likuma 18.panta piektajā daļā paredzētie lēmumi.

[4.5] Būvniecības likuma 18.panta piektās daļas 1.punkts piemērots pareizi, jo konkrētā objekta būvniecību attiecīgajā teritorijā nepieļauj normatīvie akti. Pieteicēju atsaukšanās uz Senāta atziņām par agrāku šīs normas redakciju nav pamatota.

[4.6] Sākotnējā lēmumā pašvaldības būvvalde pamatoti vērtēja četru strīdus uzbērumu rašanās periodu un izcelsmi, secinot, ka tie ir izveidoti cilvēka darbības rezultātā. Šo secinājumu apstiprina arī pašvaldības būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinums un asoc. prof. Dr. ģeol. /Persona D/ atzinums.

[4.7] Ņemot vērā, ka būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinumā konstatēti jauni apstākļi par četru uzbērumu atrašanos Inčupītes aizsargjoslā, lietā ņemams vērā tieši šis atzinums, nevis agrākais 2020.gada 29.oktobra būvinspektora atzinums, kurā kļūdaini secināts, ka iepriekšējā stāvokļa atjaunošanas pienākums ir izpildīts.

[4.8] Apstāklis, ka četri uzbērumi laika gaitā apauguši ar zāli vai iekļāvušies ainavā, neatbrīvo pieteicējus no pienākuma novērst patvaļīgās būvniecības sekas. Šāda pienākuma izpildei nav noilguma, un pieteicēju ilgstoša bezdarbība nevar radīt viņiem labvēlīgas tiesiskas sekas.

[4.9] Samērīguma princips nav pārkāpts. Patvaļīgās būvniecības seku novēršana un vides aizsardzība Inčupītes aizsargjoslā ir sabiedrības leģitīma interese, kas konkrētajā gadījumā prevalē pār pieteicēju interesi saglabāt uzbērumus īpašumā.

[4.10] Inčupītei teritorijas plānojumā ir noteikta 50 metru aizsargjosla, un šis regulējums bija saistošs pašvaldībai pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas laikā. Pieteicēju argumentiem par iespējamu citu Inčupītes garumu vai nākotnē izstrādājamu jaunu teritorijas plānojumu nav nozīmes.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 11.februāra spriedumu pieteikums apmierināts un Lēmums atcelts ar tā izdošanas dienu.

Tiesa atzina, ka, pirmkārt, jautājums par patvaļīgo būvniecību īpašuma daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā, ir atrisināts ar spēkā esošiem tiesas spriedumiem un Inčukalna novada domes 2019.gada 17.jūlija lēmuma Nr.11 1.punktu, otrkārt, nav konstatējami jauni faktiskie apstākļi, kas liecinātu, ka šajā lietā un Lēmumā tikusi aplūkota jauna (iepriekš jau nepastāvējusi) patvaļīgā būvniecība vai prettiesiskas darbības šajā īpašuma daļā, un, treškārt, nav konstatējami Administratīvā procesa likuma 87. vai 88.panta priekšnoteikumi, kas būtu pamats uzsākt administratīvo procesu no jauna.

Minēto apstākļu kopums un nepamatota noregulēta tiesisko attiecību pārskatīšana, kas veikta ar Lēmumu, rada tā prettiesiskumu, līdz ar to šāds Lēmums ir atceļams, apmierinot pieteicēju prasījumu.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas 2025.gada 11.februāra spriedumu trešā persona /Nosaukums A/ iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā un papildu paskaidrojumos norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Tiesa kļūdaini norādījusi, ka Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 22.novembra spriedums lietā Nr.A420356516 būtu saistīts ar kļūdaini noteiktu administratīvā akta adresātu. Minētajā spriedumā šāds jautājums netika izlemts; jautājums par adresātu tika vērtēts citā tiesvedībā.

[6.2] Tiesa nepamatoti trešās personas rīcību raksturojusi kā neapmierinātību ar iepriekšējā administratīvā akta izpildes veidu. Trešā persona uzskata, ka tai bija tiesības iesniegt pašvaldībai jaunus pierādījumus, kas apliecina, ka patvaļīgās būvniecības sekas nav pilnībā novērstas.

[6.3] Pārsūdzētā lēmuma pamats nebija tikai trešās personas iesniegums. Pašvaldība pati pārbaudīja faktiskos apstākļus, tostarp veica īpašuma apsekošanu, un būvinspektors 2023.gada 4.septembra atzinumā konstatēja, ka četri mototrases uzbērumi joprojām atrodas Inčupītes aizsargjoslā.

[6.4] Tiesa kļūdaini secinājusi, ka ar 2019.gada 17.jūlija lēmumu uzliktais pienākums ir izpildīts. Lietā esošie pierādījumi, īpaši būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinums, apliecina pretējo – četri mototrases uzbērumi joprojām atrodas aizsargjoslā un patvaļīgās būvniecības sekas nav novērstas.

[6.5] Tiesa nav pamatojusi, kādēļ priekšroku devusi agrākajiem 2020. un 2021.gada būvinspektora atzinumiem, kuros pienākums atzīts par izpildītu, nevis 2023.gada 4. septembra būvinspektora atzinumam. Trešās personas

ieskatā ar to pārkāpts Administratīvā procesa likuma 154.panta trešajā daļā noteiktais pierādījumu novērtēšanas pienākums.

[6.6] Tiesa nepamatoti nav vērtējusi /Persona D/ atzinumu, kurā, analizējot topogrāfiskos un kartogrāfiskos materiālus, secināts, ka mototrase, tostarp četri uzbērumi Inčupītes aizsargjoslā, ir mākslīgas izcelsmes un izveidota cilvēka darbības rezultātā.

[6.7] Jaunie pierādījumi nevis vienīgi padara iepriekš pieņemtos lēmumus „kvalitatīvākus", bet apliecina, ka agrākie secinājumi par 2019.gada lēmuma izpildi bijuši kļūdaini, jo izdarīti pierādījumu trūkuma apstākļos.

Ja pašvaldībai kļūst zināms, ka iepriekšējais secinājums par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu bijis kļūdains, tai no Būvniecības likuma izriet pienākums šādu situāciju neatstāt bez ievērības un nodrošināt patvaļīgās būvniecības seku novēršanu.

Iepriekš kļūdains pašvaldības vai būvinspektora vērtējums nevar radīt pieteicējiem tiesisko paļāvību uz to, ka patvaļīgā būvniecība faktiski tiek legalizēta vai var turpināt atrasties Inčupītes aizsargjoslā.

[6.8] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka nav konstatējami Administratīvā procesa likuma 87. vai 88. panta priekšnoteikumi. Trešās personas ieskatā pašvaldībai, ņemot vērā jaunus pierādījumus un tiesas spriedumos noteikto pienākumu novērst patvaļīgās būvniecības sekas, bija pamats atkārtoti rīkoties.

[6.9] Tiesa ir formāli vērtējusi pārsūdzētā lēmuma tiesiskumu tikai no procesuālo normu aspekta, bet nav izvērtējusi tā saturu pēc būtības, proti, vai četru uzbērumu atrašanās Inčupītes aizsargjoslā ir tiesiski pieļaujama.

[6.10] Senāta 2025.gada 30.septembra sprieduma lietā Nr.A420228422 aprakstošajā daļā ietvertais apgalvojums, ka nav strīda par 2019.gada lēmuma izpildi aizsargjoslas daļā, nav uzskatāms par šajā lietā saistoši nodibinātu faktu Administratīvā procesa likuma 153.panta izpratnē.

[6.11] Strīds par patvaļīgās būvniecības novēršanu četru uzbērumu daļā joprojām pastāv, un to apliecina gan būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinums, gan /Persona D/ atzinums. Tādēļ pašvaldība pamatoti pieņēma lēmumu, ar kuru pieteicējiem uzdots atjaunot iepriekšējo stāvokli mototrases daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā.

[7] Pieteicēji rakstveida paskaidrojumos pauž viedokli, ka apelācijas sūdzība nav pamatota turpmāk norādīto apstākļu dēļ.

[7.1] Tiesa pamatoti ņēma vērā tiesiskās stabilitātes un *res judicata* principu. Jautājums par mototrases daļu Inčupītes aizsargjoslā jau ticis noregulēts ar 2019.gada 17.jūlija lēmumu, kas pieņemts, izpildot spēkā stājušos tiesas spriedumus. Ar minēto lēmumu uzliktais pienākums ir izpildīts, un šis jautājums jau tika vērtēts tiesas lēmumā.

[7.2] Trešā persona nav norādījusi nevienu Administratīvā procesa likuma 87. vai 88. pantā paredzētu pamatu, kas ļautu pārskatīt 2019.gada 17.jūlija lēmumu vai uzsākt administratīvo procesu no jauna.

[7.3] Būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinums nav jauns, iepriekš nezināms fakts, jo tas balstās uz tiem pašiem apvidus apstākļiem, kas pastāvēja jau 2019.gadā un tika vērtēti iepriekšējā procesā. Pat ja atzinumā būtu norādīts uz nepietiekamu grunts nolīdzinājumu, tas neliecinātu par jaunu būvniecību vai jaunu patvaļīgās būvniecības objektu. Šādi jautājumi risināmi administratīvā akta izpildes procesā, nevis izdodot jaunu administratīvo aktu.

[7.4] Pieteicēji 2019.gada lēmumu ir izpildījuši labā ticībā, ieguldot līdzekļus reljefa rekultivācijā. Atkārtota zemes darbu veikšana tajā pašā teritorijā būtu nesamērīga, jo dabas aizsardzības mērķis jau ir sasniegts.

[7.5] Trešās personas ilgstoša vēršanās ar līdzīga satura sūdzībām un iesniegumiem ir vērtējama kā mēģinājums atkārtoti izvērtēt jau izšķirtu jautājumu. Šāda rīcība neatbilst labas ticības principam un nepamatoti pagarina procesu.

[8] Atbildētāja rakstveida paskaidrojumā pauž viedokli, ka apelācijas sūdzība nav pamatota, atsaucoties uz tiesas izdarītajiem secinājumiem.

Motīvu daļa

[9] Rakstveida procesā pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus to kopsakarā, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir apmierināms.

[10] Izskatāmajā lietā ir strīds par Siguldas novada pašvaldības Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisijas 2024.gada 8.marta lēmuma tiesiskumu. Ar šo lēmumu atstāts negrozīts Siguldas novada pašvaldības būvvaldes 2023.gada 7.novembra lēmums, ar kuru nekustamā īpašuma /Adrese A/, kopīpašniekiem /Persona B/ un /Persona C/ uzdots 120 kalendāra dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas atjaunot iepriekšējo stāvokli mototrases daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā, proti, mehanizēti vai ar roku darbu nolīdzināt grunti pēc apkārtējā reljefa un nolīdzinātajā teritorijā iesēt zālāju.

[11] Lietas izšķiršanai vispirms nozīme ir tam, kādi administratīvie akti un tiesas nolēmumi jau iepriekš pieņemti attiecībā uz mototrases daļu, kas atrodas nekustamajā īpašumā /Adrese A/ aizsargjoslā.

Ar Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 22.novembra spriedumu lietā Nr.A420356516 tika vērtēts /Nosaukums A/ prasījums par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu nekustamajā īpašumā /Adrese A/. Tiesa šajā spriedumā secināja, ka nav pamata vispārīgi atzīt, ka mototrase nevarētu atrasties minētajā īpašumā, tomēr tās novietojums ir ierobežots ar konkrētiem teritorijas izmantošanas aprobežojumiem. Proti, mototrase daļēji atrodas Inčupītes tuvumā, kur saskaņā ar teritorijas plānojumu noteikta 50 metru plata aizsargjosla katrā krastā. Savukārt Aizsargjoslu likums virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā aizliedz ierīkot mehānisko transportlīdzekļu sacīkšu trases un izmēģinājumu vietas. Līdz ar to tiesa secināja, ka mototrases daļa, kas atrodas Inčupītes 50 metru aizsargjoslā, nav pieļaujama, un pašvaldībai uzdeva pieņemt lēmumu par patvaļīgās būvniecības radīto seku novēršanu, ņemot vērā spriedumā norādītos argumentus un apsvērumus. Vienlaikus tiesa norādīja, ka attiecībā uz pārējo mototrases daļu, kur tās atrašanās nav pretrunā teritorijas izmantošanas aprobežojumiem, nosakāms pienākums izstrādāt būvniecības dokumentāciju, bet, ja tā netiek izstrādāta, arī šajā daļā nosakāms pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli.

Izpildot minēto spriedumu, pašvaldība sākotnēji pieņēma lēmumu, ar kuru pienākumi patvaļīgās būvniecības seku novēršanai tika uzlikti biedrībai /Nosaukums C/. Tomēr ar Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 15.maija spriedumu lietā Nr. A420257318 Inčukalna novada domes 2018. gada 18.jūlija lēmums tika atcelts un domei uzdots atceltā administratīvā akta vietā izdot jaunu administratīvo aktu, ņemot vērā spriedumā konstatētos faktus un juridiskos apsvērumus. Minētajā spriedumā tiesa norādīja, ka nav konstatējams, ka biedrība /Nosaukums C/ būtu veikusi patvaļīgo būvniecību vai ka tai piederētu patvaļīgi izbūvētā mototrase. Tiesa atzina, ka par būvniecību un tās radīto seku novēršanu atbild nekustamā īpašuma kopīpašnieki neatkarīgi no tā, kurš faktiski veicis būvniecības darbus.

Pamatojoties uz Administratīvās rajona tiesas 2019.gada 15.maija spriedumu lietā Nr.A420257318, Administratīvās rajona tiesas 2017.gada 22.novembra spriedumu lietā Nr.A420356516, kā arī ņemot vērā būvinspektora 2019.gada 5.jūnija atzinumā konstatēto, Inčukalna novada dome 2019.gada 17.jūlijā pieņēma lēmumu Nr.11 (27.§) „Par nekustamo īpašumu /Adrese A/”. Šajā lēmumā dome atkārtoti izvērtēja gan mototrases atrašanās pieļaujamību Inčupītes aizsargjoslā, gan administratīvā akta adresāta jautājumu. Dome secināja, ka lēmuma adresāti ir nekustamā īpašuma /Adrese A/ kopīpašnieki /Persona B/ un /Persona C/, jo tieši īpašniekiem kā zemesgabala īpašniekiem ir jāuzņemas atbildība par īpašumā esošās patvaļīgās būvniecības seku novēršanu.

Ar 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktu īpašniekiem tika uzlikts pienākums 60 kalendāra dienu laikā no lēmuma spēkā stāšanās dienas atjaunot iepriekšējo stāvokli mototrases daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā, veicot rekultivācijas darbus: mehanizēti vai ar roku darbu nolīdzināt grunti pēc apkārtējā reljefa un

nolīdzinātās grunts vietā iesēt zālāju, zālāja sēklas šķirni un daudzumu nosakot pēc izvēles. Par rekultivācijas darbu pabeigšanu īpašniekiem bija rakstveidā jāinformē Inčukalna novada būvvalde. Ar šā paša lēmuma rezolutīvās daļas 2.punktu īpašniekiem tika uzlikts pienākums četru mēnešu laikā izstrādāt un iesniegt būvvaldē būvniecības ieceres dokumentāciju pārējai mototrases daļai, kas atrodas ārpus Inčupītes aizsargjoslas. Izskatāmajā lietā nozīme ir tieši lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktam, proti, pienākumam atjaunot iepriekšējo stāvokli mototrases daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā.

Vēlāk starp biedrību /Nosaukums A/ un pašvaldību radās strīds par to, vai 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktā noteiktais pienākums ir izpildīts. Biedrība 2021.gada 4.janvāra iesniegumā lūdza pašvaldību nodrošināt minētās lēmuma daļas piespiedu izpildi ar aizvietotājizpildi. Savukārt Inčukalna novada būvvalde 2021.gada 26.janvāra atbildes vēstulē informēja biedrību par īpašuma apsekošanu un norādīja, ka rekultivācijas darbi Inčupītes aizsargjoslā pašvaldības ieskatā ir pabeigti, tāpēc piespiedu izpilde nav nepieciešama. Biedrība, nepiekrītot pašvaldības nostājai, vērsās tiesā ar sūdzību par iestādes rīcību, neveicot nepieciešamās darbības 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punkta piespiedu izpildei.

Administratīvā rajona tiesa ar 2021.gada 4.oktobra lēmumu lietā Nr.A420200521 izskatīja biedrības sūdzību tieši par Inčukalna novada domes 2019.gada 17.jūlija lēmuma Nr.11 rezolutīvās daļas 1.punkta piespiedu izpildi. Šajā procesā tiesa vērtēja biedrības argumentus, tostarp par to, ka četri pauguri Inčupītes aizsargjoslā esot mototrases daļa un tādēļ būtu nolīdzināmi, kā arī par to, ka nav pierādīta rekultivācijas darbu veikšana pilnā apjomā. Tiesa atzina, ka ar 2019.gada 17.jūlija lēmumu uzliktais pienākums formulēts vispārīgi un tajā nav konkrēti noteikts, līdz kādām augstuma atzīmēm vai kāda vēsturiska perioda reljefam teritorija būtu atjaunojama. Tiesa arī norādīja, ka tad, ja lēmuma izdevējs ir pieļāvis vispārīgu lemjošās daļas formulējumu, tas nav tiesīgs prasīt no personas tādu darbību kopumu, kas administratīvajā aktā nav noteikts, citādi kā vien ar administratīvā akta grozīšanu.

Izvērtējot lietā esošos pierādījumus, Administratīvā rajona tiesa 2021.gada 4.oktobra lēmumā secināja, ka rekultivācijas darbi Inčupītes 50 metru aizsargjoslā ir tikuši izpildīti. Tiesa šo secinājumu attiecināja arī uz strīdus pauguriem, norādot, ka arī attiecībā uz aizsargjoslas platībā esošajiem strīdus pauguriem rekultivācijas pienākums ir uzskatāms par izpildītu. Tiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 360.panta pirmās daļas 3.punktu, atzina, ka apstākļos, kad lēmuma adresāta pienākums ir uzskatāms par izpildītu, lēmuma piespiedu izpildes priekšnoteikumi neizpildās, tādēļ nepastāv nepieciešamība uzdot izpildiestādei veikt administratīvā akta izpildes nodrošināšanas darbības. Ar minēto lēmumu biedrības sūdzība tika noraidīta; lēmums nav pārsūdzams.

[12] No minētā secināms, ka pirms izskatāmajā lietā pārsūdzētā 2024.gada 8.marta lēmuma pieņemšanas attiecībā uz mototrases daļu, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā, jau bija spēkā 2019.gada 17.jūlija administratīvais akts, ar kuru īpašniekiem uzlikts pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli šajā mototrases daļā, un spēkā stājies tiesas lēmums, ar kuru šā administratīvā akta rezolutīvās daļas 1.punkta piespiedu izpildes jautājums bija izskatīts un biedrības sūdzība par piespiedu izpildes neveikšanu noraidīta.

Tādējādi pēc 2021.gada 4.oktobra lēmuma spēkā stāšanās starp procesa dalībniekiem vairs nepastāvēja neatrisināts jautājums par to, vai 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punkts ir izpildīts. Šis jautājums bija izlemts tiesas nolēmumā, kas nav pārsūdzams.

Līdz ar to turpmāk vērtējams, vai pašvaldībai, neraugoties uz minēto administratīvo aktu un tiesas lēmumu par tā izpildi, bija tiesisks pamats no jauna pieņemt pēc būtības tāda paša satura administratīvo aktu par iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu tajā pašā mototrases aizsargjoslas daļā.

[13] Administratīvā procesa likums paredz īpašu kārtību, kādā pēc tam, kad administratīvais akts kļuvis neapstrīdams, var tikt atkārtoti vērtēts jautājums, kas ar šo administratīvo aktu jau noregulēts. Šādu kārtību reglamentē Administratīvā procesa likuma 87.pants par administratīvā procesa uzsākšanu no jauna tajā pašā lietā.

Minētā norma nav paredzēta tam, lai pēc administratīvā akta kļūšanas par neapstrīdamu jebkura persona varētu vienkārši atkārtoti lūgt iestādi vēlreiz izlemt to pašu jautājumu pēc būtības. Administratīvā procesa uzsākšana no jauna ir izņēmums no administratīvā akta stabilitātes principa, un tā ir pieļaujama tikai tad, ja pastāv likumā

tieši paredzēti priekšnoteikumi. Pretējā gadījumā administratīvā akta apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas termiņi zaudētu jēgu, bet tiesiskās attiecības paliktu nenoteiktas neierobežotu laiku.

Administratīvā procesa likuma 87.panta pirmā daļa attiecas uz administratīvā akta adresātu. Tā paredz gadījumus, kad adresāts var lūgt administratīvā procesa uzsākšanu no jauna, piemēram, ja ir mainījušies lietas faktiskie apstākļi, kas bija par pamatu sākotnējā lēmuma pieņemšanai, ja tiesiskie apstākļi mainījušies adresātam par labu, ja attiecīgajā lietā pieņemts Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai citas starptautiskas vai pārnacionālas tiesas nolēmums vai arī ja adresātam kļuvuši zināmi vai pieejami jauni pierādījumi, kas varētu būt par pamatu viņam labvēlīgāka administratīvā akta izdošanai.

Savukārt Administratīvā procesa likuma 87.panta otrā daļa regulē citu situāciju – gadījumu, kad administratīvā procesa uzsākšanu no jauna lūdz trešā persona. Šādu gadījumu uzskaitījums ir ierobežots, proti, tas pieļaujams, ja trešajai personai par labu ir mainījušies lietas faktiskie vai tiesiskie apstākļi, kuri bija par pamatu lēmuma pieņemšanai, un ja adresāts vēl nav izmantojis tiesības, kuras viņam ar attiecīgo administratīvo aktu piešķirtas vai apstiprinātas. Tātad likums trešās personas gadījumā kā patstāvīgu pamatu administratīvā procesa uzsākšanai no jauna neparedz jaunu pierādījumu iegūšanu par agrāk pastāvējušiem faktiskajiem apstākļiem.

Turklāt Administratīvā procesa likuma 87.panta trešā daļa noteic papildu ierobežojumus, paredzot, ka iesniegumu par administratīvā procesa uzsākšanu no jauna var iesniegt: kamēr administratīvais akts ir spēkā; sešu mēnešu laikā no dienas, kad attiecīgais administratīvā procesa dalībnieks ir uzzinājis par faktiem, kas viņam dod tiesības to darīt.

Savukārt Administratīvā procesa likuma 88.pants noteic, kādos gadījumos iestādei ir pienākums pašai uzsākt administratīvo procesu no jauna, proti, ja tas nepieciešams, lai izpildītu šajā lietā pieņemtu Satversmes tiesas spriedumu, ar kuru piemērotā tiesību norma atzīta par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai; Eiropas Cilvēktiesību tiesas vai citas starptautiskas vai pārnacionālas tiesas nolēmumu.

[14] Konkrētajā gadījumā 2019.gada 17.jūlija lēmuma adresāti bija nekustamā īpašuma /Adrese A/ kopīpašnieki /Persona B/ un /Persona C/. Ar minēto lēmumu viņiem tika uzlikts pienākums atjaunot iepriekšējo stāvokli mototrases daļā, kas atrodas Inčupītes aizsargjoslā. /Nosaukums A/ nebija šā administratīvā akta adresāte.

Līdz ar to, ja biedrības vēlākā vēršanās pašvaldībā vispār tiktu vērtēta Administratīvā procesa likuma 87. panta ietvarā, tā būtu vērtējama tikai pēc šā panta otrās daļas. Tomēr konkrētajā gadījumā nav konstatējami šīs normas piemērošanas priekšnoteikumi.

Pirmkārt, biedrība nav norādījusi uz tādu faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu, kas pēc 2019.gada 17.jūlija lēmuma un 2021.gada 4.oktobra tiesas lēmuma pieņemšanas būtu radījusi jaunu tiesisku situāciju attiecībā uz mototrases daļu Inčupītes aizsargjoslā. Biedrība pēc būtības nenorāda, ka pēc iepriekšējā procesa pabeigšanas īpašumā būtu no jauna veikti būvdarbi, no jauna izveidota mototrase, atjaunoti iepriekš novērsti mototrases elementi vai citādi radusies jauna patvaļīgā būvniecība. Biedrības argumentācija ir balstīta uz to, ka, tās ieskatā, četri mototrases uzbērumi jau iepriekš bija mākslīgas izcelsmes mototrases elementi un ka iepriekšējā izpildes procesā šis apstāklis neesot ticis pienācīgi noskaidrots.

Otrkārt, 2019.gada 17.jūlija lēmums īpašniekiem nepiešķīra un neapstiprināja tiesības, kuras viņi vēl nebūtu izmantojuši. Tieši pretēji – ar šo lēmumu īpašniekiem tika uzlikts pienākums veikt konkrētas darbības patvaļīgās būvniecības seku novēršanai. Tāpēc arī Administratīvā procesa likuma 87.panta otrās daļas otrais priekšnoteikums šādā situācijā pēc savas būtības nav piemērojams.

[15] Turklāt konkrētajā gadījumā būtiski ir arī tas, ka biedrība faktiski nemaz nelūdza izdot citāda satura administratīvo aktu mainījušos faktisko vai tiesisko apstākļu dēļ. Biedrība vēlējās panākt pēc būtības tāda paša satura, īpašniekiem nelabvēlīga administratīvā akta izdošanu – proti, lai īpašniekiem vēlreiz tiktu uzdots nolīdzināt mototrases daļu Inčupītes aizsargjoslā un iesēt zālāju.

Taču tieši šāds pienākums īpašniekiem jau bija uzlikts ar Inčukalna novada domes 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktu. Pēc tam šā pienākuma izpilde tika pārbaudīta tiesā administratīvā akta piespiedu

izpildes procesā, kurā tiesa secināja, ka pienākums uzskatāms par izpildītu un piespiedu izpildes priekšnoteikumi nepastāv.

Turklāt ne sākotnējā lēmumā, ne Lēmumā nav norādīts, ka administratīvais process būtu uzsākts no jauna Administratīvā procesa likuma 87. vai 88. panta kārtībā. Tāpat iestāde nav kvalificējusi biedrības iesniegto atzinumu vai būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinumu kā jaunatklātus apstākļus. Pārsūdzētais lēmums ir pamatots ar Būvniecības likuma 18.panta piektās daļas 1.punktu un 19.panta trešo daļu, pēc būtības atkārtoti lemjot par patvaļīgās būvniecības seku novēršanu tajā pašā īpašuma daļā.

[16] Līdz ar to izskatāmajā lietā strīda būtība nav jauna administratīvā procesa uzsākšana par jaunu vai citādu patvaļīgās būvniecības situāciju. Strīda būtība ir 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punkta izpilde. Taču par izpildi tiesa jau bija lēmusi ar 2021.gada 4.oktobra lēmumu.

[17] Ja biedrība pēc 2021.gada 4.oktobra tiesas lēmuma spēkā stāšanās uzskatīja, ka tās rīcībā nonākušas ziņas vai pierādījumi, kas varētu ietekmēt tiesas secinājumu par 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punkta izpildi, šis jautājums nebija risināms, rosinot pašvaldībai izdot jaunu, pēc būtības tāda paša satura administratīvo aktu. Šādā situācijā persona pēc būtības apšauba spēkā esošā tiesas lēmumā izdarīto secinājumu par administratīvā akta izpildi.

Administratīvā procesa likums šādam gadījumam paredz citu procesuālo mehānismu – lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem. Šis tiesību aizsardzības līdzeklis ir paredzēts tam, lai izņēmuma kārtā varētu pārskatīt tiesas nolēmumu, kas jau stājies spēkā, ja pēc nolēmuma taisīšanas atklājas tādi būtiski lietas apstākļi, kas pastāvēja lietas izskatīšanas laikā, bet nebija zināmi tiesai un varēja ietekmēt lietas iznākumu.

Tādēļ, ja biedrības ieskatā vēlāk iegūtais atzinums par četru uzbērumu izcelsmi vai citi pierādījumi liecināja, ka Administratīvās rajona tiesas 2021.gada 4.oktobra lēmumā izdarītais secinājums par 2019.gada 17.jūlija lēmuma izpildi ir kļūdains, biedrībai bija jāizmanto Administratīvā procesa likuma 353. un turpmākajos pantos paredzētā kārtība. Proti, tai bija jālūdz lietas jauna izskatīšana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem, nevis jārosina iestādei no jauna izdot tādu pašu administratīvo aktu par jau izpildes procesā pārbaudītu pienākumu.

[18] Apgabaltiesa šajā lietā nelemj par to, vai biedrības iesniegtais atzinums vai tajā ietvertās ziņas pašas par sevi atbilst Administratīvā procesa likuma 353.pantā paredzētajiem jaunatklātu apstākļu kritērijiem. Šāds vērtējums būtu sniedzams attiecīgajā procesā par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

Izskatāmajā lietā nozīme ir tam, ka šāds process nav izmantots, bet pašvaldība, pamatojoties uz biedrības iesniegumu un vēlāk veikto apsekošanu, ar jaunu administratīvo aktu faktiski atkārtoti noregulējusi to pašu jautājumu, par kuru jau bija pieņemts 2019.gada 17.jūlija administratīvais akts un par kura izpildi jau bija lēmusi tiesa. Šāda rīcība nav saderīga ar tiesiskās stabilitātes principu un spēkā stājušos tiesas nolēmumu saistošo raksturu.

Tādējādi pašvaldībai nebija tiesiska pamata ar 2023.gada 7.novembra lēmumu un pēc tam ar 2024.gada 8.marta lēmumu vēlreiz uzlikt īpašniekiem pēc būtības tādu pašu pienākumu, kāds jau bija noteikts ar 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktu un kura izpilde jau bija pārbaudīta tiesā.

[19] Trešās personas argumenti neļauj nonākt pie cita secinājuma.

Trešā persona apelācijas sūdzībā uzsver, ka lietā atrodas asoc. prof. Dr. ģeol. /Persona D/ atzinums un Siguldas novada pašvaldības būvvaldes būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinums, kas, tās ieskatā, apliecina, ka četri strīdus uzbērumi ir mākslīgas izcelsmes mototrases elementi un joprojām atrodas Inčupītes aizsargjoslā. Trešā persona uzskata, ka pirmās instances tiesa šos pierādījumus nav pienācīgi vērtējusi un tādēļ kļūdaini secinājusi, ka 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktā noteiktais pienākums ir izpildīts.

Apgabaltiesa norāda, ka izskatāmajā lietā nav izšķirošas nozīmes tam, vai minētie pierādījumi varētu apstiprināt trešās personas viedokli par četru uzbērumu mākslīgu izcelsmi. Pat pieņemot, ka šie pierādījumi apstiprina trešās personas norādīto, tie pēc sava rakstura ir jauni vai vēlāk iegūti pierādījumi par agrāk pastāvējušu faktisko situāciju, nevis pierādījumi par jaunu patvaļīgu būvniecību, jauniem būvdarbiem vai jaunu mototrases atjaunošanu pēc 2019.gada lēmuma izpildes pārbaudes.

Tādēļ šie pierādījumi nevarēja būt pamats pašvaldībai izdot jaunu, pēc būtības tāda paša satura administratīvo aktu par to pašu pienākumu, kura izpildi jau bija vērtējusi tiesa. Ja trešā persona uzskatīja, ka šie pierādījumi varētu mainīt tiesas 2021.gada 4.oktobra lēmumā izdarīto secinājumu par 2019.gada 17.jūlija lēmuma izpildi, šā jautājuma pārbaude bija veicama Administratīvā procesa likuma 353.panta kārtībā.

[20] Nav pamatots arī apelācijas sūdzības arguments, ka pirmās instances tiesa nepamatoti neesot devusi priekšroku būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinumam, salīdzinot ar iepriekšējiem būvinspektora atzinumiem par 2019.gada 17.jūlija lēmuma izpildi.

Šajā lietā izšķirošais jautājums nav tas, kurš no būvinspektora atzinumiem precīzāk raksturo dabā esošo reljefu vai četru pauguru izcelsmi. Izšķirošais jautājums ir tas, vai pašvaldība drīkstēja no jauna administratīvā akta formā pārskatīt jautājumu, par kuru jau bija spēkā 2019.gada 17.jūlija administratīvais akts un tiesas lēmums par šā akta izpildi. Tā kā apgabaltiesa secina, ka pašvaldībai šāda tiesiska pamata nebija, pierādījumu vērtēšana pēc būtības par uzbērumu izcelsmi nevar ietekmēt lietas iznākumu.

[21] Trešā persona arī norāda, ka būvinspektora 2023.gada 4.septembra atzinumu pieteicēji neesot atsevišķi apstrīdējuši vai pārsūdzējuši, tādēļ tajā konstatētie fakti esot kļuvuši neapstrīdami.

Apgabaltiesa šim argumentam nepiekrīt. Būvinspektora atzinums šajā gadījumā ir administratīvā procesa ietvaros iegūts pierādījums un procesuāls dokuments, kas izmantots vēlākā administratīvā akta izdošanā. Tas pats par sevi nav tāds galīgais administratīvais akts, kura nepārsūdzēšana padarītu tajā ietvertos faktiskos secinājumus saistošus tiesai. Pārbaudot pārsūdzētā administratīvā akta tiesiskumu, tiesa vērtē lietā esošos pierādījumus kopsakarā, vienlaikus ievērojot arī procesuālās robežas, ko rada spēkā esoši administratīvie akti un tiesas nolēmumi.

[22] Apelācijas sūdzībā arī norādīts, ka pašvaldībai kā būvniecības kontroli īstenojošai iestādei no Būvniecības likuma izriet pienākums reaģēt uz patvaļīgu būvniecību un nodrošināt tās seku novēršanu.

Apgabaltiesa piekrīt, ka būvniecības tiesiskuma nodrošināšana ir pašvaldības pienākums un ka mototrases atrašanās Inčupītes aizsargjoslā jau iepriekš atzīta par tiesiski nepieļaujamu. Tomēr šis vispārīgais pienākums neatceļ Administratīvā procesa likumā nostiprināto tiesiskās stabilitātes principu un neatbrīvo procesa dalībniekus no pienākuma ievērot spēkā stājušos tiesas nolēmumu.

Ja pēc iepriekšējā procesa pabeigšanas īpašumā būtu radusies jauna patvaļīga būvniecība, būtu atjaunoti jau likvidētie mototrases elementi vai būtu notikušas citas jaunas prettiesiskas darbības, pašvaldībai būtu pamats vērtēt jautājumu par jaunu administratīvo procesu Būvniecības likuma ietvaros. Tomēr šādi apstākļi konkrētajā lietā nav konstatēti. Trešās personas argumenti attiecas uz tiem pašiem četriem uzbērumiem, par kuriem jau bija strīds 2019.gada lēmuma izpildes procesā.

[23] Tāpat nav pamatots trešās personas arguments, ka iepriekš kļūdains pašvaldības vai tiesas vērtējums nevar radīt īpašniekiem tiesisku paļāvību uz patvaļīgas būvniecības saglabāšanu. Izskatāmajā lietā izšķirošais nav tiesiskās paļāvības princips tādā nozīmē, ka pieteicējiem būtu piešķirtas tiesības saglabāt patvaļīgu būvniecību aizsargjoslā. Izšķirošais ir tas, ka tiesiskās attiecības par 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punkta izpildi jau ir pārbaudītas tiesā un par šo jautājumu ir spēkā stājies tiesas lēmums.

Spēkā stājies tiesas nolēmums nav pārskatāms iestādē, izdodot jaunu administratīvo aktu par to pašu pienākumu. Ja pastāv likumā paredzēti pamati apšaubīt šā tiesas nolēmuma pareizību vēlāk atklājušos būtisku apstākļu dēļ, izmantojams Administratīvā procesa likumā paredzētais process par lietas jaunu izskatīšanu sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem.

[24] Ievērojot minēto, apgabaltiesa atzīst par pareizu pirmās instances tiesas secinājumu, ka pašvaldībai nebija tiesiska pamata ar pārsūdzēto lēmumu atkārtoti uzlikt pieteicējiem pienākumu, kas pēc būtības jau bija noteikts ar 2019.gada 17.jūlija lēmuma rezolutīvās daļas 1.punktu un kura izpilde jau bija pārbaudīta tiesā. Līdz ar to pieteikums ir apmierināms.

[25] Ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa atbilstoši Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmajai daļai piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

Pieteicēja samaksājusi valsts nodevu 30 *euro* par pieteikuma par lietas ierosināšanu tiesā iesniegšanu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 12.februāra noteikumu Nr.85 „Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu” 14.punktu pēc tam, kad stājies spēkā tiesas vai tiesneša nolēmums, kurā ir paredzēta valsts nodevas atlīdzināšana, pieteicējs iesniedz iestādē, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē, iesniegumu par valsts nodevas atlīdzināšanu. Saskaņā ar minēto noteikumu 13.punktu valsts nodevu atlīdzina mēneša laikā pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas iestādē Administratīvā procesa likuma 126.pantā minētajos gadījumos no tās iestādes budžeta līdzekļiem, kura attiecīgajā administratīvajā lietā bijusi pieaicināta atbildētāja pusē.

Līdz ar to samaksātā valsts nodeva 30 *euro* apmērā piespriežama no pašvaldības un tā jāatlīdzina no pašvaldības domes budžeta līdzekļiem.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307., 309.pantu un 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt /Persona B/ un /Persona C/ pieteikumu un atcelt Siguldas novada pašvaldības Administratīvo aktu apstrīdēšanas komisijas 2024.gada 8.marta lēmumu (sēdes protokols Nr.2; 1.§) ar tā izdošanas dienu;

piespriest no Siguldas novada pašvaldības par labu /Persona B/ (personas kods /Personas kods A/) un /Persona C/ (personas kods /Personas kods B/) par pieteikumu samaksāto valsts nodevu 30*euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente

Tiesnese

Tiesnesis

A.Šteinberga
L.Hāzenfuse
V.Poķis